

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 343.132

DOI <https://doi.org/10.32838/2707-0581/2020.1/32>

Кущиніт В.П.

Національний університет «Львівська політехніка»

ПРОВЕДЕННЯ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ТА НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО ЗЛОВЖИВАНЬ ВЛАДОЮ АБО СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ

У статті проаналізовано процес досудового розслідування кримінального провадження, у т. ч. прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Визначено, що основними засобами збирання доказів є проведення слідчих (розшукових) дій, за допомогою яких отримується найбільше доказової інформації, яка покладається в основу обвинувачення. Зазначено, що проведення слідчих (розшукових) дій великою мірою залежить від ситуації, яка складається на момент початку розслідування злочину, а саме: сприятлива ситуація (наявність усіх відомостей про особу, яка вимагає неправомірну вигоду, наявність у неї владних повноважень і правового статусу, наявність або відсутність співучасників злочину, наявність попередньої розмови про об'єкт і предмет неправомірної вигоди, зв'язок між заявником і підозрюваним у вчиненні злочину тощо); несприятлива ситуація (наявність лише окремих ознак, які дають можливість дійти висновку, що вчиняється злочин (відомо особу, яка вимагає неправомірну вигоду, проте не встановлено, чи владна вона приймати рішення на користь заявника; розмова з особою, яка приймає рішення здійснюється через посередника; місце зустрічі про передачу неправомірної вигоди буде повідомлено додатково тощо).

Вивчення слідчої практики дає можливість стверджувати, які слідчі (розшукові) дії є найбільш ефективними та результативними на початковому етапі розслідування цієї категорії злочинів. Також визначено, які негласні слідчі (розшукові) дії проводяться, якщо виникає необхідність збирати докази про вчинене корупційне діяння, які неможливо отримати іншим шляхом.

Ключові слова: отримання неправомірної вигоди, слідчі (розшукові) дії, негласні слідчі (розшукові) дії, огляд документів, обшук житла чи іншого володіння особи, допит, призначення судових експертиз, аудіо-, відеоконтроль особи та місця, спеціальний слідчий експеримент, обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, спостереження за особою, річчю або місцем.

Постановка проблеми. Протягом останніх років в Україні антикорупційне законодавство зазнає постійних змін. У результаті цих змін розділ XVII «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» Особливої частини Кримінального кодексу (далі – КК) України систематично доповнюється новими статтями, чинні статті викладаються в нових редакціях. Відповідно до цих змін, таке кримінально-правове поняття, як «хабар», замінено поняттям «неправомірна вигода». Набрала чинності нова редакція

ст. ст. 368 і 369 КК України і внесено зміни до статей 368-2, 368-3, 369-2, 370 КК України.

Згідно з приміткою до ст. 364-1 КК України, під неправомірною вигодою варто розуміти кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які пропонують, обіцяють, надають або одержують без законних на те підстав [1]. Отже, поняття «хабар» і «неправомірна вигода» відрізняються між собою тим, що хабар – це незаконна вигода, яка має виключно матеріальний характер (гроші, матеріальні цінності, документи, які надають право отримати майно, будь-які дії

майнового характері тощо), а неправомірна вигода може бути як матеріальною, так і нематеріальною (переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи).

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У теорії кримінального процесу питання протидії зловживанням владою або службовим становищем у працях розглядали М.І. Ануфрієв, О.Ф. Бантишев, В.П. Бахін, Р.С. Белкін, Є.В. Додін, А.Ф. Зелінський, А.В. Іщенко, В.Ф. Кириченко, В.П. Коваленко, В.Ю. Шепітько та інші. Однак поза увагою залишилися питання розроблення засад організації й тактики проведення окремих слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях щодо зловживань владою або службовим становищем.

Постановка завдання. Мета статті – проаналізувати слідчі (розшукові) та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні щодо одержання неправомірної вигоди.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Якщо раніше за Кримінальним процесуальним кодексом (далі – КПК) України 1960 р. одержання неправомірної вигоди документували здебільшого в правовому полі оперативно-розшукової діяльності, то сьогодні це відбувається переважно в рамках кримінального провадження під наглядом прокурора. Це кардинально змінило підхід до розкриття й розслідування кримінальних правопорушень цієї категорії. Водночас результати проведення негласних слідчих (розшукових) дій визнаються чи не найважливішими доказами винуватості.

У процесі досудового розслідування кримінального провадження, у т. ч. прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою, основними засобами збирання доказів є проведення слідчих (розшукових) дій, за допомогою яких отримується найбільше доказової інформації, яка покладається в основу обвинувачення. Слідчі (розшукові) дії є діями, спрямованими на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні [2].

На початковому етапі розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою проводиться значна частина роботи зі збирання, оцінювання та використання доказів для вирішення всіх завдань розслідування й установлення обставин учинення злочину [3, с. 57]. Значних успіхів у цьому досягається під час проведення слідчих (розшукових) дій. Проведення слідчих (розшукових) дій великою мірою залежить від ситуації, яка складається

на момент початку розслідування злочину, а саме: сприятлива ситуація (наявність усіх відомостей про особу, яка вимагає неправомірну вигоду, наявність у неї владних повноважень і правового статусу, наявність або відсутність співучасників злочину, наявність попередньої розмови про об'єкт і предмет неправомірної вигоди, зв'язок між заявником й підозрюваним у вчиненні злочину тощо); несприятлива ситуація (наявність лише окремих ознак, які дають можливість дійти висновку, що вчиняється злочин (відомо особу, яка вимагає неправомірну вигоду, проте не встановлено, чи владна вона приймати рішення на користь заявника; розмова з особою, яка приймає рішення здійснюється через посередника; місце зустрічі про передачу неправомірної вигоди буде повідомлено додатково тощо).

Вивчення слідчої практики дає підстави стверджувати, що на початковому етапі розслідування цієї категорії злочинів найбільш ефективними та результативними варто вважати такі слідчі (розшукові) дії: 1) огляд документів, з якими працювала службова особа, яку підозрюють у вчиненні кримінального правопорушення; 2) обшук житла чи іншого володіння особи (наприклад, службового кабінету) з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення службового зловживання, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуто в результаті його вчинення; 3) допит (свідків, підозрюваного); 4) призначення судових експертів.

З метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин учинення кримінальних правопорушень цієї категорії слідчому доцільно провести огляд, зокрема, місцевості, приміщення, речей і документів (ч. 1 ст. 237 КПК України). Водночас найбільш результативним у кримінальних провадженнях щодо зловживання владою або службовим становищем вважається огляд документів. Необхідність проведення огляду зумовлена тим, що найчастіше матеріальні сліди службових зловживань відображаються в різних документах, адже більшість таких діянь поєднані з підробленням відповідної службової документації.

Огляд документів під час досудового розслідування зловживання владою або службовим становищем дає змогу встановити основні групи обставин, що підлягають установленню в кримінальному провадженні, а саме: службовий статус працівника; коло та зміст його службових прав та обов'язків; характер, умови й особливості роботи, під час якої вчинено службове

зловживання; характер дій або бездіяльності працівника; суспільно небезпечні наслідки від злочину (у формі істотної шкоди чи тяжких наслідків); причинний зв'язок між учиненим діянням і його суспільно небезпечними наслідками; час, місце, спосіб учинення кримінального правопорушення, знаряддя й засоби, що при цьому використовувалися; зв'язок між діями працівника та використанням службового становища всупереч інтересам служби; форму вини, мотив і мету злочину; кількість фактів учинених зловживань, їх періодичність; зв'язок з іншими злочинами (проти власності, у сфері господарської діяльності, правосуддя тощо) та правопорушеннями; обставини, що характеризують особу обвинуваченого; обставини, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення; обставини, що обтяжують чи пом'якшують покарання, виключають кримінальну відповідальність, звільняють від кримінальної відповідальності або є підставою закриття кримінального провадження; вид і розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, а також розмір процесуальних витрат [4, с. 113–114]. Для участі в такому огляді може бути запрошено потерпілого, підозрюваного, захисника, законного представника та інших учасників кримінального провадження. З метою одержання допомоги з питань, що потребують спеціальних знань, слідчому варто запросити спеціалістів відповідного профілю (експертів-криміналістів, фахівців у галузі комп'ютерних технологій тощо).

Іншою слідчою (розшуковою) дією, що проводиться з метою одержання інформації з матеріальних джерел, є обшук. Відповідно до ч. 1 ст. 234 КПК України, обшук проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знарядь або майна, здобутого в результаті його вчинення, а також установа місцеперебування розшукуваних осіб. Обшук проводиться на підставі ухвали слідчого судді (ч. 2 ст. 234 КПК України). У разі необхідності провести обшук слідчий за погодженням із прокурором або прокурор звертається до слідчого судді з відповідним клопотанням. Для підготовки цього клопотання слідчий повинен установити відомості про обставини зловживання владою або службовим становищем, учиненого працівником, у зв'язку з розслідуванням якого подається клопотання; правову кваліфікацію кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність; підстави

для обшуку; житло чи інше володіння особи або частину житла чи іншого володіння особи, де планується проведення обшуку; особу, якій належить житло чи інше володіння, та особу, у фактичному володінні якої воно знаходиться; речі, документи або осіб, яких планується відшукати (ч. 3 ст. 234 КПК України). Під час огляду, обшуку або затримання працівника в порядку, передбаченому статтями 207, 208 КПК України, у разі необхідності варто застосовувати такий захід забезпечення кримінального провадження, як тимчасове вилучення майна. Відповідно до ч. 7 ст. 237 КПК України, вилучені під час огляду місця події речі та предмети вважаються тимчасово вилученим майном. Клопотання про арешт такого майна має бути подано не пізніше наступного робочого дня після вилучення майна, інакше майно має бути негайно повернуто (ч. 5 ст. 171 КПК України). Водночас, з огляду на положення ст. 170 КПК України, арешт може бути накладено лише на майно підозрюваного (обвинуваченого) або осіб, які в силу закону несуть цивільну відповідальність за шкоду, завдану діяннями підозрюваного, обвинуваченого або неосудної особи, яка вчинила суспільно небезпечне діяння.

Допит свідків відіграє важливу роль на початковому етапі розслідування службових зловживань. Кримінальне процесуальне законодавство передбачає певні особливості проведення цієї слідчої (розшукової) дії. Так, відповідно до ч. 1 ст. 224 КПК України, кожний свідок допитується окремо, без присутності інших свідків, а згідно з ч. 2 ст. 224 КПК України, він попереджається про кримінальну відповідальність за відмову давати показання й за давання завідомо неправдивих показань. Свідків цієї категорії злочинів можна поділити на такі групи: 1) керівники (їх заступники або особи, які тимчасово виконують обов'язки цих осіб) органу чи підрозділу, де працює фігурант; 2) інші працівники органу чи підрозділу; 3) службові особи, які займають вищу чи нижчу посаду порівняно з суб'єктом злочину; 4) працівники правоохоронних органів або інші особи, які виявили зловживання; 5) родичі чи знайомі фігуранта (підозрюваного). Як свідків зазвичай допитують осіб, які працювали з фігурантами в одному чи суміжних підрозділах або пов'язані з ними відносинами підпорядкування під час виконання службових обов'язків. За характером такий зв'язок може бути офіційним, дружнім, неприязним, що потрібно обов'язково враховувати.

Особливе значення має допит осіб як свідків, які повідомили про факт зловживання службовою

особою владою або службовим становищем, оскільки вони можуть надати відомості про конкретні факти зловживань та інші важливі дані, що стосуються обставин учинення кримінального правопорушення. Під час допиту свідків важливо з'ясувати ставлення підозрюваного до виконання службових обов'язків; спосіб зловживання владою або службовим становищем; мотиви злочину; у чиїх інтересах порушено закон; яку вигоду із цього отримано; характер заподіяної шкоди чи настання шкідливих наслідків; хто був потерпілим від злочину; у яких документах відображено обставини зловживання; чи вживалися спроби приховування злочину; причини та умови, що сприяли зловживанню владою або службовим становищем; чи вчинялися раніше підозрюваним порушення службової дисципліни або адміністративні правопорушення; які ще злочини вчинив підозрюваний [5].

Найскладнішою з тактичного боку слідчою (розшуковою) дією є допит підозрюваного. Підозрюваним вважається особа, якій у порядку, передбаченому статтями 276–279 КПК України, повідомлено про підозру, або особа, затримана за підозрою в учиненні кримінального правопорушення (ч. 1 ст. 42 КПК України). У разі відмови підозрюваного відповідати на запитання, давати показання особа, яка проводить допит, зобов'язана його зупинити одразу після отримання такої заяви. Складність проведення цієї слідчої (розшукової) дії зумовлена тим, що підозрюваному, згідно зі ст. 63 Конституції України, повідомляється про відсутність відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом. Отже, слідчий повинен уміло застосувати тактичні прийоми й способи під час проведення цієї слідчої (розшукової) дії з метою його переконання в необхідності дачі правдивих показань.

У кримінальних провадженнях щодо зловживань владою або службовим становищем з метою встановлення окремих обставин, що підлягають доказуванню, необхідно призначати судові експертизи, зокрема криміналістичні експертизи – почеркознавчу, авторознавчу, техніко-криміналістичну, дактилоскопічну для встановлення наявності підроблень у документах, відновлення первісних текстів та фрагментів пошкоджених документів, встановлення виконавців рукописів, підписів, а також друкарської машинки, штампу, печатки, особи за відбитками папілярних візерунків. Оскільки значна частина зловживань владою або службовим становищем, учинених працівниками, відбувається

з використанням комп'ютерної техніки, доцільно призначати комп'ютерно-технічну експертизу.

Якщо виникає необхідність збирати докази про вчинене корупційне діяння, які неможливо отримати іншим шляхом, проводяться негласні слідчі (розшукові) дії з дотриманням вимог глави 21 КПК України.

Кримінальне провадження за фактом одержання неправомірної вигоди суддею розпочинається слідчим, прокурором невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення. Відповідні відомості вносяться до Єдиного реєстру досудових розслідувань, розпочинається розслідування (ч. 1 ст. 214 КПК України). Згідно з ч. 5 ст. 216 КПК України, досудове розслідування цієї категорії злочинів здійснюється детективами Національного антикорупційного бюро України. При цьому, як свідчить практика, наявність звернення із заявою особи про вимагання від неї предмета неправомірної вигоди є найбільш ефективним приводом для проведення негласних слідчих (розшукових) дій (успіх документування, розслідування й розгляду в суді становить майже 95%) [6, с. 103].

Пропонуємо розглянути окремі негласні слідчі (розшукові) дії, які проводять під час розслідування одержання неправомірної вигоди. Зокрема, йдеться про аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК України). За допомогою цієї негласної слідчої (розшукової) дії можна зафіксувати фактичні переговори стосовно вимагання й отримання неправомірної вигоди. Аудіо-, відеоконтроль особи є одним із різновидів втручання в приватне спілкування, яке проводиться без її відома на підставі ухвали слідчого судді, якщо є достатні підстави вважати, що розмови цієї особи або інші звуки, рухи, дії, пов'язані з її діяльністю або місцем перебування тощо, можуть містити відомості, які мають значення для досудового розслідування.

Шляхом проведення спеціального слідчого експерименту можна отримати важливі відомості в кримінальному провадженні. Цей експеримент полягає у створенні слідчим і працівниками оперативного підрозділу відповідних умов в обстановці, яка максимально наближена до реальної, з метою перевірки справжніх намірів певної особи, у діях якої вбачаються ознаки тяжкого чи особливо тяжкого злочину, спостереження за її поведінкою та прийняттям нею рішень

щодо скоєння злочину [7]. Таким негласним слідчим (розшуковим) діям, як аудіо-, відеоконтроль особи та місця, під час проведення спеціального слідчого експерименту відведено важливу роль. Окрема увага має бути звернена на таку негласну слідчу (розшукову) дію, як обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України). Ця негласна слідча (розшукова) дія полягає в таємному проникненні слідчого чи уповноваженої особи без відома власника чи володільця, приховано, під псевдонімом або із застосуванням технічних засобів у приміщення й інше володіння для встановлення технічних засобів аудіо-, відеоконтролю особи або безпосередньо з метою виявлення й фіксації слідів злочину, проведення огляду, виявлення документів, речей, що мають значення для досудового розслідування, виготовлення копій чи їх зразків, виявлення осіб, які розшукуються, або з іншою метою для досягнення цілей кримінального провадження.

Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК України) поділяється на контроль за телефонними розмовами, що полягає в негласному проведенні із застосуванням відповідних технічних засобів, у тому числі встановлених на транспортних телекомунікаційних мережах, спостереження, відбору та фіксації змісту телефонних розмов, іншої інформації та сигналів (SMS, MMS, Viber, Skype, Whats App, факсимільний зв'язок, модемний зв'язок тощо), які передаються телефонним каналом зв'язку, що контролюється; зняття інформації з каналів зв'язку, що полягає в негласному одержанні, перетворенні й фіксації із застосуванням технічних засобів, у тому числі встановлених на транспортних телекомунікаційних мережах, у відповідній формі різних видів сигналів, які передаються каналами зв'язку мережі Інтернет, інших мереж передачі даних, що контролюються. Під час зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж можна встановити факт передавання інформації в режимі реального часу з фіксацією змісту відомостей, що передаються, установленням їх отримувача, кінцевого обладнання тощо; дані про початок, кінець, тривалість і зміст з'єднання, що передаються в режимі реального часу; зміст електронної пошти або SMS чи MMS повідомлень (як відкритих та прочитаних абонентом, так і невідкритих і непрочитаних); зміст телефонних розмов підозрюваного або іншої особи. Велике значення для організації зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж має встанов-

лення під час досудового розслідування ознак, які дають змогу унікально ідентифікувати абонента спостереження (споживача телекомунікаційних послуг), тобто його абонентський номер. Практична цінність проведення цієї негласної (слідчої) розшукової дії визначається змістом зафіксованих розмов і дій, під час яких висвітлюються злочинні наміри. Крім того, можна отримати нову інформацію про місце, час, обставини й форму передачі предмета неправомірної вигоди, уточнення або підтвердження зобов'язань щодо сприяння особі, яка надає неправомірну вигоду за одержану винагороду, тобто виконання чи невиконання нею конкретних дій. Не виключена можливість погроз стосовно прав та інтересів заявника в разі неодержання винагороди; порад від посадової особи щодо поведінки заявника, вимог тримати у таємниці їхні стосунки тощо. Така слідча (розшукова) дія, як «спостереження за особою, річчю або місцем» (ст. 269 КПК України), полягає у візуальному спостереженні за особою для фіксації її пересування, контактів, поведінки, перебування у певному місці тощо або застосуванні з цією метою спеціальних технічних засобів спостереження.

Особливе місце в розслідуванні фактів одержання неправомірної вигоди належить спеціальному слідчому експерименту за фактом передачі предмета неправомірної вигоди з подальшим затриманням підозрюваного. При цьому практична цінність такої негласної слідчої (розшукової) дії визначена змістом зафіксованих розмов, під час яких виявляють наміри службової особи. Проведення спеціального слідчого експерименту за фактом передавання предмета неправомірної вигоди з подальшим затриманням підозрюваного, документування таких дій має вагомим значення для доказування в кримінальному провадженні. Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 271 КПК України, спеціальний слідчий експеримент є формою контролю за скоєнням злочину, що полягає в одержанні слідчим або працівником оперативного підрозділу інформації шляхом штучного створення відповідних умов в обстановці, максимально наближеній до реальної, для перевірки спрямованості намірів особи, у діях якої наявні ознаки скоєння тяжких та особливо тяжких злочинів і спостереження за її поведінкою. Водночас чинне законодавство передбачає, що слідчий, оперативний працівник, інша уповноважена особа як учасники спеціального слідчого експерименту не мають права провокувати або підштовхувати фігуранта до вчинення протиправних дій, тому під час проведення цієї негласної слідчої (розшукової) дії необхідно

дотримуватися низки принципових тактичних умов, що унеможливають найменшу підозру щодо провокації (підбурювання) до вчинення конкретного злочинного посягання [8, с. 58].

Під час розслідування одержання неправомірної вигоди особливу увагу варто звернути на документальне оформлення предмета неправомірної вигоди, який має бути вручений фігуранту. Гроші як найбільш поширений предмет неправомірної вигоди для документування факту одержання неправомірної вигоди мають надавати оперативні підрозділи. У виключних випадках, згідно з рішенням слідчого чи детектива, можуть бути використані гроші заявника, якщо він їх добровільно надав правоохоронному органу. Під час передавання коштів як предмета неправомірної вигоди в особливо великих розмірах виникає ще одна ситуація, пов'язана з проблемою отримання правоохоронними органами великих сум грошей, потрібних для передавання службовій особі як предмета неправомірної вигоди. Ініціатори проведення зазначеного заходу повинні звернутися в установленому законом порядку, наприклад, до банку й отримати бажану суму. Такі гроші, звісно, необхідно повернути потім до банку, але, оскільки в досудовому розслідуванні вони визнаються предметом неправомірної вигоди, тобто й речовими доказами, до набрання вироком чинності суд не повертає їх організаторам проведення такої операції [8, с. 61]. Слідчий, детектив

або відповідно до доручення оперативний працівник, дотримуючись вимог ст. 273 КПК України, здійснюють огляд і вручення коштів, при цьому з купюр виготовляють копії, які помічають спеціальними хімічними речовинами.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою залежить від ситуації, що складається на початковому етапі розслідування цього злочину та полягає в ініціюванні проведення слідчої (розшукової) дії, наданні вказівки або доручення про її проведення, безпосередньому проведенні, оцінці повноти проведення, прийнятті рішення про використання.

Як свідчить вивчення практичних джерел, результати негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування в кримінальних провадженнях щодо розслідування отримання неправомірної вигоди мають значення ключових доказів щодо доказування вини в скоєнні корупційного злочину.

Визначено, що важливим доказом у кримінальному провадженні є результати проведення спеціального слідчого експерименту за фактом передачі предмета неправомірної вигоди з подальшим затриманням підозрюваного. При цьому практична цінність такої негласної слідчої (розшукової) дії визначена змістом зафіксованих розмов, під час яких виявляють злочинні наміри службової особи.

Список літератури:

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. *Офіційний вісник України*. 08.06.2001. Ст. 21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2013. № 9–10, 11–12, 13. Ст. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/ed20140302>.
3. Шумейко Д.О. Розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ : НАВС, 2015. 256 с.
4. Тулаєв О.С. Обставини, які підлягають доказуванню під час досудового розслідування зловживань владою або службовим становищем, учинених працівниками ОВС. *Наше право*. 2013. № 7. С. 108–114.
5. Тулаєв О.С. Особливості допиту на початковому етапі розслідування зловживань владою або службовим становищем, учинених працівниками органів внутрішніх справ. *Розкриття злочинів за новим Кримінальним процесуальним кодексом України* : збірник матеріалів наук.-практ. конф. (Київ, 8 листоп. 2012 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2012. С. 137–139.
6. Протидія хабарництву у бюджетній сфері підрозділами Державної служби з економічною злочинністю : науково-практичний посібник / В.В. Коряк, В.І. Василичук, В.Р. Сливенко, Г.В. Сальков ; за заг. ред. О.М. Джужі. Київ : ДСБЕЗ, 2011. 185 с.
7. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : Наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 року № 114/1042/516/1199/936/1687/5// *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12>.
8. Особливості розслідування прийняття пропозиції або одержання неправомірної вигоди службовою особою : методичні рекомендації / С.С. Чернявський, О.Ф. Вакулєнко, О.М. Толочко та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2014. 92 с.

Kushpit V.P. CONDUCTING A SEPARATE INVESTIGATIVE (RESEARCH) AND COVERT INVESTIGATIVE (RESEARCH) ACTIONS IN CRIMINAL PROCEEDINGS REGARDING THE ABUSE OF POWER OR OFFICIAL POSITION

The article analyzes the process of pre-trial investigation of criminal proceedings, including the acceptance of an offer, promise or receipt of unlawful benefit by an official. It is determined that the main means of gathering evidence is the conduct of investigative (research) actions, through which the most evidential information is obtained, which forms the basis of the prosecution. Provided that the conduct of investigative (search) actions to a large extent depends on the situation at the beginning of the investigation of crime, in particular: favorable situation (the presence of all of the details of an individual, which requires illegal benefit, the presence of powers and legal status, the presence or absence of accomplices, a preliminary conversation about the subject of improper benefits, the relationship between the applicant and a suspect in committing a crime, etc.); an unfortunate situation (is a presence only of separate signs that give possibility to come to the conclusion, that committed crime (known by the person who requires improper advantage, however, isn't set is she the power to take a decision in favour of the applicant; conversation with a person, that makes decision comes true through a mediator; the meeting place about the transmission of illegal benefit will be put in a fame additionally and others like that).

The study of investigative practice gives an opportunity to assert, what investigative (research) actions are the most effective and efficient on the initial stage of investigation of this category of crimes. And also identifies some covert investigative (search) actions should be undertaken if there is a need to gather evidence on committed the act of corruption, if they can't be obtained any other way.

Key words: *illegal receipt of benefits, investigative (search) actions, covert investigative (search) actions, inspection of documents, the search of a dwelling or other possession of a person, questioning, the appointment of forensic examinations, audio- and video control of a person and places, special investigative experiment, public inspection inaccessible places, home or other possession of a person, removing information from the transport telecommunication networks, the observation of the person, thing or place.*